

Lüganuse valla Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1, planeeringuala nr 2, planeeringuala nr 3 detailplaneeringute (DP) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu avalike väljapanekute tulemuste avalik arutelu

Protokoll

Koht: Kiviõli Rahvamaja, Rahvamaja 2, Kiviõli linn

Aeg: 12.12.2024 kell 17:04-18:29

Osalejad: koos arendaja, ekspertide, planeerijate ja Lüganuse Vallavalitsuse esindajatega osales kohapeal 19 inimest (osalejate nimekiri lisas 1)

Protokolli lisad:

Lisa 1. Osalejate nimekiri (AK)

Lisa 2. Avaliku arutelu ettekande väljatrükk

Avaliku arutelu käik:

Lüganuse Vallavalitsuse arengu- ja planeerimisteenistuse juht Anu Horn andis ülevaate arutelu päevakorrast ja kodukorrast ning tutvustas Lüganuse Vallavalitsuse esindajaid ja Hendrikson DGE esindajaid.

Järgnes arendaja esindaja, Gregor Raudvere, planeeringut ja arendajat tutvustav ettekanne. Arendajaks on 2000. aastal loodud pereettevõtte Adepte Group OÜ koos Aquila Clean Energy'ga. Varja tuuleparki planeeritakse 32-38 kuni 300 m kõrgust tuulikute, nimivõimsusega 225MW a. Valmis on ehitatud liitumispunkt Püssi alajaamas. Lühidalt tutvustati ka kasu kohalikele elanikele. Sellele järgnes Hendrikson DGE detailplaneeringu projektijuhi ja osakonna juhataja, Tarmo Zernant'i, lühike ülevaate planeeringust. Keskkonnamõjude strateegilise hindamise (KSH) ekspert Anni Kurisman (edaspidi KSH ekspert) andis ülevaate KSH aruandest ja sellest mida see sisaldab. Lüganuse Vallavalitsuse planeerimisspetsialist, Liisa Maria Mihhailov, andis ülevaate väljapaneku ajal laekunud märkustest/ettepanekutest/arvamustest. Ettekannete sisu vastas ettekannete slaididele, milledega on võimalik tutvuda lisas 2.

Edasi andis Anu Horn (teenistuse juht) sõna kuulajatele.

Avalikul arutelul esitatud küsimused/ettepanekud:

Küsimus: K. T.: Lüganuse valla elanik. Ei leidnud, et oleks kirjeldatud tuulikute kaugusi elanikest.

Vastus: Jaak Järvekülg (KSH juhtekspert): Kaugus elanikest ei ole numbrina kõige olulisem. Kõige olulisem on mõju. Aruandes on olemas mürakaardid, kus on peal elamud ja näha, kui tugev müra sinna ulatub. Mõju kohta saab info kätte. Samamoodi on kaartidel olemas mõõtkavad ja saame ka kohe vaadata kui kaugele mingi majapidamine jääb.

Küsimus jätkub: K. T.: Vaidlen selles osas vastu. Jääb mulje, et on ainult suuremad asulad ja nende vahel elanikke ei ole. Pange kirja kõik kes elavad ligidal.

Vastus: Jaak Järvekülg (KSH juhtekspert): Ettepanek on registreeritud, et võiks üle vaadata kirjelduse osa. Piirkonnad, külad ja elamud välja tuua. Et lisame juurde info läheduses asuvatest majapidamistest. Seda saame täiendada ja lisada.

Küsimus: M. K.: Enery Estoniast. Milline protsess järgmisena välja näeb? Jääb mulje, et väga paljud positsioonid on kahtluse all. Kas hakatakse joonistel vastavalt reaalsusele ümber nihutama positsioone?

Vastus: Liisa Maria Mihhailov (planeerimisspetsialist): Mida on võimalik nihutada, see nihutatakse, mida ei ole võimalik nihutada, need jäetakse lihtsalt ära.

Küsimus: K. T.: Volikogu liige. Tean, et on algatatud veel planeeringuid. Ma ei lugenud KSH'st välja kumulatiivse mõju hindamist.

Vastus: Liisa Maria Mihhailov (planeerimisspetsialist): See on üks osa mis läheb täiendamisele.

Jaak Järvekülg (KSH juhtekspert): Kui vallalt tuleb infomatsioon, millised on reaalsed arenguplaanid ja milliseid koosmõjusid me peame hindama, siis me teeme seda. Algamise hetkeks ei olnud seda infot veel. Koosmõju ei saa hinnata, kui on ebamäärane teadmine, et midagi kuskil mingi hetk tehakse. Kui nüüd on üheaegselt kõik plaanil, siis seda mõju peab vald saama arvestada. Olemasolevate tuulikutega on koosmõju hinnatud. Hetkel ei tea täpselt, mis kujul see koosmõjude hindamine tuleb. Saame vallalt sisendi ja siis teeme seda.

Küsimus: K. K. (Ajalehest Põhjarannik): Uued planeeringud on nii algses staadiumis ja menetlemine võtab aega, kas tähendab, et need Varja kolm planeeringut jäävad seisma, sest ei ole võimalik hinnata kumulatiivset mõju?

Vastus: Liisa Maria Mihhailov (planeerimisspetsialist): Tegelikult sooviks kõigi menetlustega edasi minna. Kindlasti ei saa jätta mõjusid hindamata ja me üritame võimalikult täpset infot edasi anda.

Küsimus jätkub: K.K.: Keskkonnamõjuhindamised on ju alles alanud.

M. K.: Mõjuhindamised ja uuringud on päris arvestatavas kauguses. Nad on küll hiljem algatatud kui 2021 aasta, aga loodusuuringud on paralleelselt läbiviidud. On teada kuhu potentsiaalselt on võimalik tuulikuid saada.

Gregor Raudvere (arendaja esindaja): Kuidas te uuringud olete läbi viinud, kui KSH lähteseisukohad ja programm pole avalikustatud?

M.K.: KSH eksperdid saavad seda öelda, et linnustiku-uuringud on ettenähtud.

Gregor Raudvere (arendaja esindaja): Menetluskord on teistmoodi.

K. K.: Millal on vallale asjad nii selged, et Varja planeeringutega saaks jätkata?

Vastus: Liisa Maria Mihhailov (planeerimisspetsialist): Keeruline on parimat lahendust leida, kuna kõik planeeringud on väga algses etapis.

Anu Horn (teenistuse juht): Kõigile planeeringutele on sama ülesanne antud. Kes sellesse etappi jõuavad, peavad seda mõju hindama. Ka meie saame samm-sammult sellega edasi minna.

K. K.: See on ju ajaline tõke Varja planeeringutele, sest sellega ei saa ju edasi minna, kui koosmõju hinnatud ei ole. Üks oluline osa on edasi minemiseks puudu, mis ei sõltu Varja arendajast ega ka vallavalitsusest.

Küsimus: H. L.: Kui hakatakse kaevama vundamendiauke, siis kas see hakkab meie vett mõjutama? Kas saab kuidagi garanteerida, et see ei hakka meie vett mõjutama?

Vastus: Jaak Järvekülg (KSH juhtekspert): See mõju tuleb loomulikult välistada. Kõik sõltub konkreetset vundamentide tehnilistest lahendustest.

Gregor Raudvere (arendaja esindaja): Kindlasti ei lähe põhjaveeni need välja, sest 2-3 meetri pealt tuleb baas vastu ja vundament seotakse baasiga. Kogu põhjarannik on paar meetrit ja baas on vastas, nii et ei ole vaja sügavale kaevata.

Kommentaari: (Ei tutvustanud ennast): Vesi hakkas kaduma meil 7 või 8 aastat tagasi. Ta on juba praegu kadunud. Palju on suurkaevusid tekkinud.

Gregor Raudvere (arendaja esindaja): Kaevandus oli Kiviõli basseinis.

H. L.: Millega te seostate seda kadumist? Koos Kiviõliga jah?

Gregor Raudvere (arendaja esindaja): Ajaliselt klapib.

Kommentaari: K. T.: Kui tuulik tuleb sama kõrge kui Tallinna teletorn ja seda ei rajata paekivi sisse, siis ma ei usu, et see püsti seisab.

Vastus: Jaak Järvekülg (KSH juhtekspert): KSH aruandes saab üle vaadata, et tingimustes oleks, et tehniliste lahenduse väljatöötamisel tuleb mõju põhjaveele välistada. Kui seda ei ole, siis lisame selle aruandele juurde.

Tarmo Zernant (planeeringute projektijuht): Volikogu liikmena saate juhtida tähelepanu, et edasistes etappides oleks see käsitletud.

Küsimus: H. S.: Aa küla vanem. Kas eriplaneering, mis on maanteest põhjapool, kas see tuulepark on teil endiselt jõus? Peterburi maanteest mere poole.

Vastus: Liisa Maria Mihhailov (planeerimisspetsialist): Selles planeeringus on esimene etapp hetkel käsil. Alaks on kogu vald ja üks huvialade grupp jääb maanteest põhjapoole.

Küsimus jätkub: H. S.: Aga tervised? Meil kõrval on kohe vanadekodu. Vanainimene võik saada rahu ja mitte mingit suurt müra ja asju mida ei ole veel uuritud.

K. T.: Kas Eestis on tehtud uuringuid 300 meetriste tuulikute mõju kohta?

H. L.: 8. klassi füüsikaõpikus on kirjutatud tuulikute tekitatavast helist ja et see on inimeste tervisele kahjulik. Ja välja on toodud mitmeid haigusnähtusid, mis hakkavad ilmnema mingi aja jooksul.

Vastus: Jaak Järvekülg (KSH juhtekspert): See natuke kõlab kummaliselt. Tahaks seda õpikut näha. Ei taha uskuda, et see päris selliselt kirjas on. See et püsivalt ülenormatiivsetes kõrgetes müratasemetes viibimine tekitab terviseprobleeme, on loomulikult tõsi. Aga seal me räägime

tasemetest 80+ dB. Kui me räägime müranormidest, siis need on praegu on 40-45 dB ja ma ei usu, et ükski kooliõpik ütleb, et sellise taseme juures on suured tervisemõjud.

Küsimus jätkub: H. L.: Õpikus on välja toodud, et tekkiv infraheli on inimesele kahjulik. Ja erinevad haigusnähud, mis ilmneva hakkavad.

Vastus: Jaak Järvekülg (KSH juhtekspert): Väide, et infraheli keskkonnas viibimine võib tervist mõjutada, on iseenesest õige. Eeldatavalt on küsimus tasemetes ja kaugustes ja normides.

Küsimus: H. S.: Lähedus on see mis meid mõjutama hakkab. Ehitus on üks asi, aga te rikute loodust ja meie korralikke äärekülasid. Lüganusel on 200 tuulikut tulemas ja see häirib.

Vastus: Jaak Järvekülg (KSH juhtekspert): Me ei ole öelnud, et see ei häiri. Mida me saame teha on võrrelda tasemeid riiklikult kehtestatud normidega, mis on riiklikult paika pandud. Loomulikult ta häirib rohkemaid inimest, aga meie saame lähtuda paika pandud normidest.

Tarmo Zernant (planeeringute projektijuht): Jutuks olnud õpikus on öeldud, et tuulikud tekitavad infraheli. Kas see on inimesele kahjulik, on küsimärk. Ja edasi räägitakse, et elevandid ja vaalad tekitavad infraheli.

Jaak Järvekülg (KSH juhtekspert): Infraheli kohta on meil KSH's kirjutatud ja seda saab sealt lugeda. Inimese kõrv ei kuule infraheli. Selle mõjuulatus on väiksem, kui kuuldaval müral. Enne hakkab häirima kuuldav müra.

Küsimus: K. K.: Kaugus elumajadest ei ole normeeritud, visuaalne häiring ei ole normeeritud. Aga need on inimesi kõige enam puudutavad. Kuidas need lahendatakse?

Vastus: Liisa Maria Mihhailov (planeerimisspetsialist): KSH's on tehtud müramodelleerimised. Müra osas on toodud normtasemed ja sellest me lähtume. Kaardilt on võimalik vaadata kui kaugele majapidamised müra suhtes jäävad.

Küsimus jätkub: R. L.: Mina olen Koljalast. Kohtulahend, ütleb, et tuleb arvestada üldplaneeringus toodud kaugustega. Lüganuse üldplaneeringus on öeldud elamutest kauguseks 1000 m. Kust tuleb väiksem maa?

Vastus: Liisa Maria Mihhailov (planeerimisspetsialist): Üldplaneeringus on jah 1000 m elamutest. Seletuskirjas on selgitatud, et tuulepargiplaneeringuid võib alata ka eriplaneeringutega. On toodud välja, et lubatud on seada erinevaid tingimusi. Kaugused sõltuvad KSH tulemustest.

Küsimus: K. T.: Tuleks müra juurde tagasi. Eesti normid on 20 aastat vanad. Siis olid tuulikud palju väiksemad. Ma ei ole saanud veel vastust küsimusele, kas on tehtud uuringuid ka suuremate tuulikute osas?

Vastus: Jaak Järvekülg (KSH juhtekspert): Laialdaselt ei ole seda tehtud. On tehtud üksikmõõtmisi. Ise olen kokkupuutunud Läänerrannas ühe eriplaneeringuga, kus on olemasolev tuulepark, kus on kurdetud müra üle ja Terviseamet on käinud tegemas mõõtmisi ja leiti, et jääb normidesse. Positiivne areng on see, et järjest rohkem tuulearendajad teevad ise pärast monitooringuid. Ja tehakse mõõtmisi, et kõik vastaks normidele. Ka KSH aruandes on soovitatud, et pärast rajamisi tehtaks kontrollmõõtmisi.

K. T.: Kas seda müra annab siis vähendada?

Vastus: Jaak Järvekülg (KSH juhtekspert): Annab vähendada näiteks nii, et teatud tuulesuundade puhul saab tuulikud seisata.

Küsimus: K. T.: Mürataseme piirväärtus/sihtväärtus on kaalutud keskmine. Aeg-ajalt on ta üle ja aeg-ajalt alla. Kui see on üle, siis inimene ärkab üles.

M. K.: Mürasimulatsioonid tehakse kõige kehvema stsenaariumiga. Ei otsita päeva keskmist vaid võetakse see kõige hullem. Ehk siis võetakse arvesse seda kõikumist.

Küsimus jätkub: K. T.: Täna on kõva tuul. Kuidas mul oleks? Tuulik koliseb, tuul ise on kõva.

H. R.: Kui te lähete töötava tuuliku kõrvale, siis reaalne müra on 50 dB tuuliku kõrval. Arvutused tehakse maksimumväärtusega ja see ei küündi reaalselt kunagi päriselt selleni. Oleme teinud siin tuulepargis müramõõtmisi ja need andmed on olemas.

Küsimus: K. T.: Ma KSH aruandest ei lugenud välja, mismoodi mõõtsite või arvestasite infraheli?

Vastus: Jaak Järvekülg (KSH juhtekspert): Me tuginesime teaduskirjandusele, mis on näidanud, et infraheli mõju ulatub mitte nii kaugemale kui kuuldav heli. See, et me ei kuule, aga on salapärane infraheli, see on lihtsasti tekkiv kuulujutt. Teaduslikult ei ole seda kuidagi tõestatud. Seda aetakse sageli segamini madalasageduse müraga. Madal on kõige kaugemale kuulla.

Küsimus jätkub: K. T.: Lugesin teadusartiklit Soomes tehtud uurimuse kohta. 2023 tehti sissejuhatav uuring. Graafikutes on väga hästi näha rütmilisus, mis häirib kõige rohkem.

Vastus: Jaak Järvekülg (KSH juhtekspert): Võtaksime hea meelega selle info ja kui seda ei ole KSH's käsitletud, siis kasutaksime seda hea meelega.

Küsimus jätkub: K. T.: Teadlased ütlevad seda, et kasutatakse akustilisi relvi, mis põhinevad infrahelil ja tekitavad hirmutunnet ja südamelöökide vahele jätmist. Ta liigub läbi maapinna ja läbi hoonete.

Vastus: Jaak Järvekülg (KSH juhtekspert): Tuulikute puhul, meie teadmise järgi, peaks olema keegi pahatahtlik, kes seda infraheli tekitavat võimsust paneb juurde. Kui on uuemat infot, mida me KSH's käsitlenud ei ole, siis oleme sellest väga huvitatud.

Küsimus jätkub: K. T.: Tekib ka kuuldav rütmiline heli ja rütm on just see mis häirib. Kaugus 1 km majadest on arvestatud sellega, et tuulik on 150 m kõrge. Praegu me räägime 300 kõrgustest.

Vastus: Jaak Järvekülg (KSH juhtekspert): Jah, see on tõsi, et rütmiline heli on häirivam.

M. K.: Tuuliku kõrgus ei tekita ju rohkem müra.

Vastus: Jaak Järvekülg (KSH juhtekspert): Kui viitate sellele, et nõuded on vanast ajast, siis tehnoloogia areneb ka selles osas, et müra vähendada. Kui tuulik on kaks korda suurem, ei tähenda, et müra on kaks korda suurem.

M. K.: Müra on teema, millega arendajad kõige rohkem tegelevad. See ei tohi olla lubatust kõrgem, Muidu me ei saa kooskõlastusi Terviseametilt. Minu teada ei ole olemasolevate parkide osas müra osas keegi olulisi kaebusi teinud.

Küsimus jätkub: K. T.: Tullas tagasi selle 2023 uuringu juurde. Ettevaatusprintsipi rakendamine on oluline, pärast on palju hullem, kui see mets on püsti ja inimesed jooksevad minema.

Küsimus: H. S.: Mina ei saa olla erapooletu, minul on terve küla taga. Mida head te pakute? Me oleme avatud siis, kui kasu on olemas.

Vastus: Gregor Raudvere (arendaja esindaja): Kohaliku kasu meetmed on kõik välja pakutud.

Küsimus: H. S.: Ma tean. Aga reklaami tehke ka palun.

K. T.: Saarest on juba pere ära kolinud ja on tehtud kaebusi Terviseametile. Neil on elektrituuliku sündroom.

H.S.: Ma tean ka, et inimesed käivad Tallinnas puhkamas. Tuuliku kõrval kord läheb telekas katki jne. Kui te meile midagi head ei paku, siis me hakkame ikka vastu olema.

Anu Horn (teenistuse juht) teeb ettepanku arutelu lõpetada ja kutsub kõiki osalema peagi toimuval eriplaneeringu arutelul.

Küsimus: H.S.: Tehke kaart, kus on kõik tuuleplaneeringud peal.

Vastus: Anu Horn (teenistuse juht): Selline kaart on olemas.

Märkus: Liisa Maria Mihhailov (planeerimisspetsialist) demonstreerib, kust seda kaarti leida ja näitab, kuidas seda kasutada saab. Anu Horn selgitab, et tuulikute positsioone ei ole selle kaardil veel peal, sest need ei ole veel paigas.

Anu Horn (teenistuse juht) tänab osalejaid ja kuulutab arutelu lõppenuks.

Protokollija:

Malle Alvela

Hendrikson DGE

(OÜ Hendrikson & Ko)